

SCHOOL'S COOL

Thuismentor voor brugklasser

MKBA

Voorwoord

Met gepaste trots presenteert de Stichting School's cool Nederland deze rapportage over de maatschappelijke kosten en baten van de thuismentoraten van het programma School's cool. Deze studie is mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de Stichting Kinderpostzegels Nederland.

Wij zijn het bestuur van deze stichting daarvoor zeer erkentelijk.

De opdracht van onze stichting bestaat uit het ondersteunen van School's cool organisaties bij het realiseren van hun doelstelling. Daarbinnen is het laten uitvoeren van een wetenschappelijk onderbouwde financiële effectmeting en het verspreiden van informatie daarover een belangrijk onderdeel. In deze tijd van grote druk op financiële middelen is het immers van groot belang te laten zien dat verstrekte subsidiegelden en bijdragen niet alleen goed worden besteed, maar ook dat deze bijdragen aan vermindering van maatschappelijke kosten.

Al in het najaar 2011 hebben School's cool organisaties in een zogenaamde Effectenarena uitgewisseld welke effecten de thuismentoraten kunnen hebben. Op basis daarvan heeft ons bestuur het economisch adviesbureau LPBL (zie www.lpbl.nl) in 2013 gevraagd een analyse te willen maken van de maatschappelijke kosten en baten. Voor deze MKBA zijn de recente gegevens gebruikt van drie verschillende mentorprogramma's in Utrecht, Velsen en Gouda. Samen vormen deze een goede doorsnede van Nederlandse gemeenten waar het School's cool programma wordt uitgevoerd.

Als afgeleide van de studie die wij u hierbij presenteren, heeft het Bureau LPBL voor de School's cool organisaties een zogenaamde cockpit ontwikkeld, waarmee elke organisatie niet alleen de baten van de uitgevoerde mentoraten in beeld kan brengen, maar ook hoe deze worden verdeeld over diverse maatschappelijke partijen.

Het bestuur ziet het als zijn taak het gebruik hiervan en de onderlinge uitwisseling erover te stimuleren zodat we de maatschappelijke kosten en baten van School's cool zichtbaar kunnen maken.

Nieuwegein, juni 2014

Marianne Vos-Vester

Voorzitter Stichting School's cool Nederland

KINDERPOSTZEGELS

voor kinderen door kinderen

Deze studie en deze publicatie werd mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van Stichting Kinderpostzegels Nederland.

Alle rechten voorbehouden. Op de inhoud en de presentatie van deze rapportage rust het intellectuele eigendomsrecht, waaronder doch niet beperkt tot het auteursrecht, van Stichting School's cool Nederland.

Niets uit deze rapportage mag door derden worden gebruikt zonder dat schriftelijke toestemming van voornoemde Stichting is verkregen. Niets uit deze rapportage mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Stichting openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is of (iii) voor het overnemen in enig dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift (al of niet in digitale vorm of online) of in een Tv-uitzending.

No part of this report may be reproduced in any form, by print, offset, photo print, microfilm or any other means without written permission from Stichting School's cool.

Hoewel aan de totstandkoming van deze rapportage de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever(s) geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan.

Voor meer informatie Stichting School's cool Nederland:

Marianne Vos, voorzitter

m 06 8132 4714

e mariannevos@quicknet.nl

Maria Wassink, landelijk projectleider

m 06 1807 2623

e maria.wassink@schoolscool.nl

i www.schoolscool.nl

Indicatieve MKBA School's cool

Opgesteld door:

LPBL: Merei Lubbe en Veroni Larsen

Op verzoek van: Stichting School's cool Nederland

April 2014

Inhoud

1. Inleiding.....	2
1.1. Aanleiding en vraagstelling.....	2
1.2. MKBA.....	2
1.3. Aanpak en leeswijzer.....	4
2. Effecten in beeld.....	5
2.1. Probleemanalyse.....	5
2.2. Interventie en effecten.....	6
3. Effecten in euro's.....	8
3.1. Input model.....	8
3.2. Resultaat indicatieve MKBA.....	9
3.3. Verdelingseffecten.....	11
3.4. 'Wat-als?' Gevoeligheidsanalyse.....	12
4. Conclusies.....	13
BIJLAGE Zorgconsumptieprofielen.....	14

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en vraagstelling

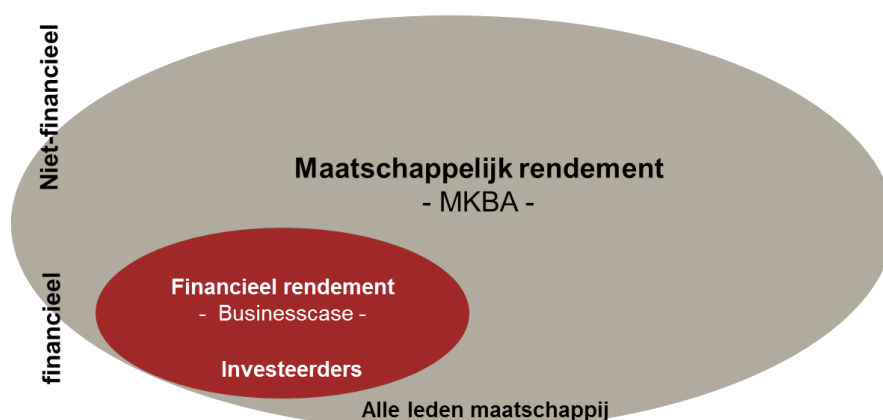
School's cool biedt leerlingen met een verhoogd risico op uitval ondersteuning bij de overgang van groep 8 naar de brugklas. De kandidaten worden aangemeld door hun leerkracht en gekoppeld aan een vrijwillige mentor die hen wekelijks thuis helpt met alles wat aan school en vrije tijd raakt. Inmiddels wordt de aanpak in 15 steden uitgevoerd. Uit onderzoek, gedaan in opdracht van School's cool, blijkt dat het project een positief effect heeft op het voorkomen van schooluitval. De vraag is nu: hoe is dat te vertalen naar maatschappelijke baten, hoe verhouden deze zich tot de kosten en hoe zijn de kosten en baten verdeeld? Een maatschappelijke kosten baten analyse (MKBA) geeft antwoord op deze vragen.

Voor het maken van de MKBA zijn de gegevens van drie School's cool regio's gebruikt (Gouda, Utrecht en IJmond). Om ook de overige regio's de mogelijkheid te geven om een dergelijke analyse te maken, is met het uitvoeren van deze MKBA een Excelinstrument ontwikkeld. Alle regio's kunnen dit instrument gebruiken om de gegevens van hun aanpak (kosten, bereik, effectiviteit) in te voeren en zo inzicht te krijgen in gerealiseerde kosten en baten.

1.2. MKBA

Een MKBA brengt op systematische wijze alle voor- en nadelen van een interventie (in dit geval: begeleiding door mentoren van School's cool) onder één noemer. Dat gebeurt door de effecten van de begeleiding te vergelijken met de situatie waarin deze er niet zou zijn. De baten van de begeleiding worden net als de kosten uitgedrukt in euro's. Dit geldt ook voor de zaken die niet direct een prijskaartje hebben, zoals overlast, kwaliteit van leven of je veilig voelen. Als de baten uiteindelijk groter zijn dan de kosten, dan zorgt het project voor een toename van de maatschappelijke welvaart.

Figuur 1.1. Maatschappelijk rendement t.o.v. financieel rendement

Maatschappelijk rendement verschilt van financieel rendement. In de eerste plaats worden de effecten voor alle leden van de maatschappij betrokken in de analyse (dus niet alleen van de investeerder). En, zoals gezegd, het gaat niet alleen om financiële, maar ook om immateriële effecten.

De MKBA geeft de volgende inzichten:

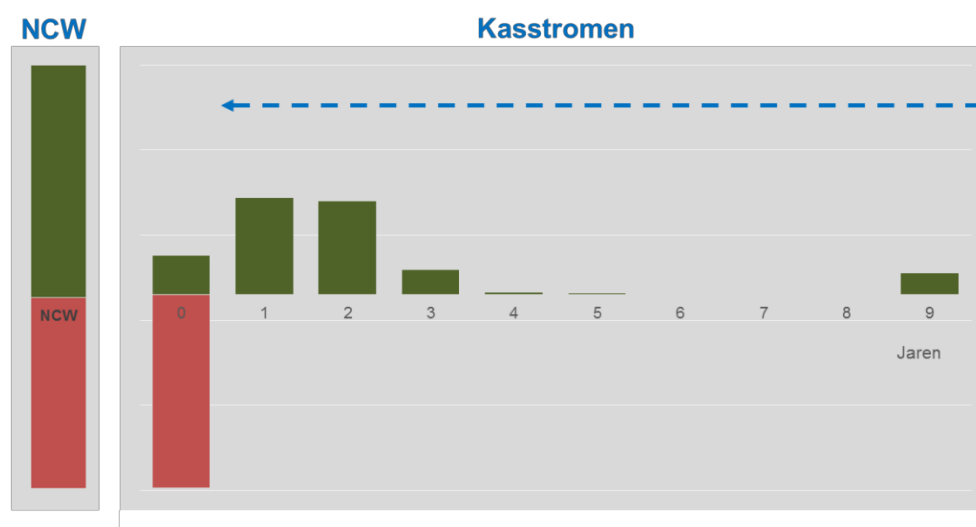
- Welke positieve en negatieve effecten zijn er? Daarbij gaat het om zaken als participatie, kans op de arbeidsmarkt, gezondere inwoners, maar ook om bijvoorbeeld kwaliteit van leven en overlast en onveiligheid.
- Hoe verhouden de kosten (voor alle betrokken partners) zich tot de baten?
- Welke risico's en onzekerheden zijn er?
- Wie profiteert en wie betaalt?

Netto contante waarde

Een MKBA zet dus de (extra) kosten van de werkwijze van de aanpak af tegen de totale maatschappelijke baten. Deze worden net als de kosten uitgedrukt in euro's. In het algemeen geldt dat de (maatschappelijke) baten te bepalen zijn door "*hoeveelheid x prijs*", bijvoorbeeld "2 mensen uitgestroomd uit de uitkering" x "prijs van een uitkering". Het MKBA-model is dan ook gebaseerd op twee soorten input:

- gegevens over de effectiviteit van de aanpak (*hoeveelheid*);
- informatie over de waarde (*prijs*).

Figuur 1.2. Netto contante waarde

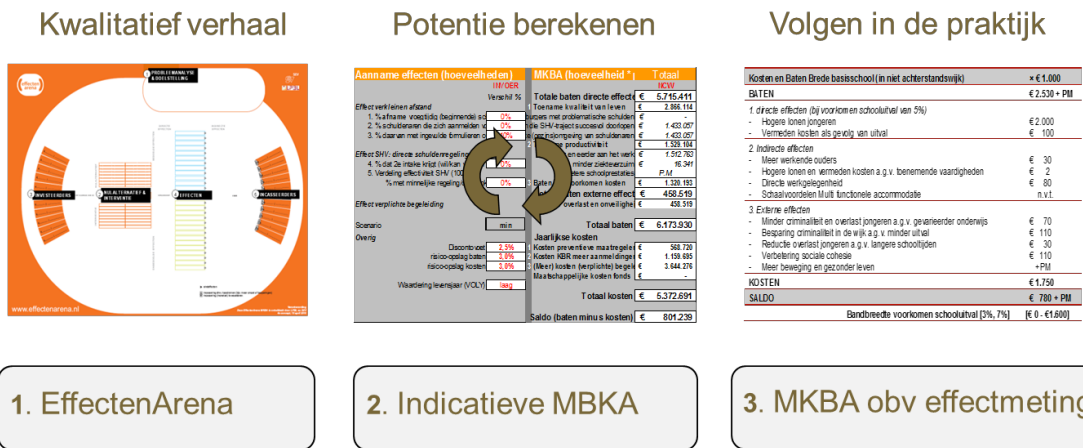
In een MKBA worden alle kosten en baten vervolgens weergegeven als netto contante waarde. Toekomstige geldstromen worden, via een discontovoet (of rentevoet), vertaald in euro's van vandaag. Gedachte erachter is dat mensen een voorkeur hebben voor een euro vandaag boven een euro volgend jaar. Een euro kan immers vandaag op de bank worden gezet en is dan volgend jaar uitgegroeid tot een euro plus rente. In voorliggende MKBA zijn aldus alle kosten en baten van één jaar School's cool uitgezet in de tijd en vervolgens vertaald naar euro's van vandaag en opgeteld.

1.3. Aanpak en leeswijzer

Begin 2011 is de (door ons geschreven) handreiking 'Werken aan maatschappelijk rendement, een handreiking voor opdrachtgevers van MKBA's in het sociale domein' gepubliceerd door het Ministerie van BZK. Voor onze aanpak hebben wij de handreiking aangehouden.

Figuur 1.3. Stappenplan MKBA

De MKBA is dan ook uitgevoerd in twee stappen (1 en 2 uit de figuur):

1. *Interventie en effecten in beeld.* Dit betreft het voorbereidende werk voor het opstellen van het model. Op basis van toegezonden stukken en een workshop EffectenArena (al eerder uitgevoerd, in september 2011) is de werkwijze beschreven en afgezet tegen de oude manier van werken. De verwachte effecten van de aanpak voor de betrokken leerlingen, gezinnen, scholen, mentoren en andere leden van de maatschappij zijn beschreven (beleidstheorie).
2. *Opstellen MKBA.* In de tweede stap is het MKBA-model opgesteld. De beleidstheorie is daarbij te zien als de 'architectuur' van het model. Om het model te vullen zijn gegevens verzameld over leerlingen en de aanpak (kosten, output). Daarbij is gebruik gemaakt van door School's cool aangeleverde gegevens, eerder uitgevoerd effectonderzoek en gegevens van OCW en het CBS.

De MKBA is *indicatief*. Dat wil zeggen dat het inzicht geeft in het potentiële rendement. Hoewel er effectonderzoek is uitgevoerd naar de korte termijn effecten, zijn de effecten op lange termijn (nog) niet meetbaar. Door de effecten op langere termijn te (blijven) volgen is in de toekomst bijstelling c.q. verder 'harden' van de MKBA mogelijk (stap 3 uit het stappenplan).

Naast inzicht in de potentie van een positief maatschappelijk rendement, laat de MKBA zien hoe effectief de aanpak daarvoor moet zijn. Wat zijn de randvoorwaarden voor een positief rendement en welke effecten zijn het meest van invloed op het maatschappelijk resultaat? Tot slot geeft de MKBA aan wat het betekent in financiële zin voor alle betrokken partijen.

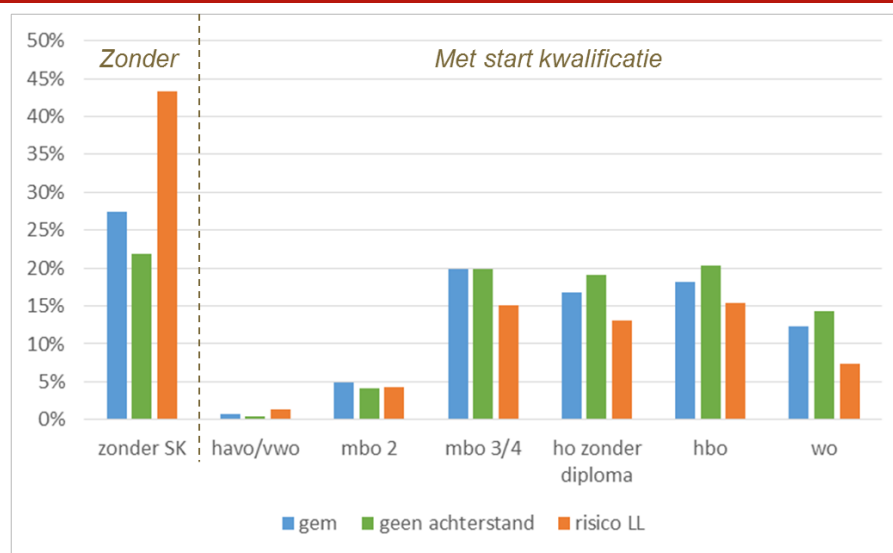
2. Effecten in beeld

Dit hoofdstuk gaat in op het probleem van voortijdig schoolverlaten, vooral bij risicoleerlingen. Daarna beschrijven we kort in de werkwijze van School's cool, gevolgd door de verwachte effecten (beleidstheorie).

2.1. Probleemanalyse

Er is een groot verschil in het verloop van de schoolloopbaan van achterstandsléerlingen en niet-achterstandsléerlingen. Gemiddeld verlaat bijna 45 procent van de achterstandsléerlingen het schoolsysteem zónder startkwalificatie, tegenover ruim 20 procent van de niet-achterstandsléerlingen. Tegelijkertijd is het aandeel achterstandsléerlingen dat een HBO- of WO diploma weet te halen substantieel lager¹.

Figuur 2.1. Verdeling beëindiging schoolloopbaan

Wij leggen hier een verband met het WRR-rapport uit 2009 'vertrouwen in de school'. Hierin wordt onderscheid gemaakt naar 'niet-kunners', 'opstappers' en 'overbelaste leerlingen'. Die laatste groep komt sterk overeen met wat wij in onze eerdere analyses voor het sociaal domein steeds als 'jongeren in risicogezinnen' hebben benoemd² en tevens met de doelgroep van School's cool. Het is de oranje groep in de figuur: kinderen uit een achterstandssituatie die op allerlei gebieden met problemen worden geconfronteerd. Als deze leerlingen uitvallen uit school, zijn zij vaak ook maatschappelijk uitvallers. De oranje groep (achterstandsléerlingen) is dus te beschouwen als een *proxy* voor 'risicoleerlingen', 'overbelaste leerlingen' en de doelgroep van School's cool.

De verschillen tussen achterstandsléerlingen en andere leerlingen worden nog groter als we kijken naar de kans dat zij op volwassen leeftijd werkloos zijn. Voor alle doelgroepen geldt dat de kans op werkloosheid afneemt naarmate het opleidingsniveau toeneemt. Echter: achterstandsléerlingen hebben een substantieel

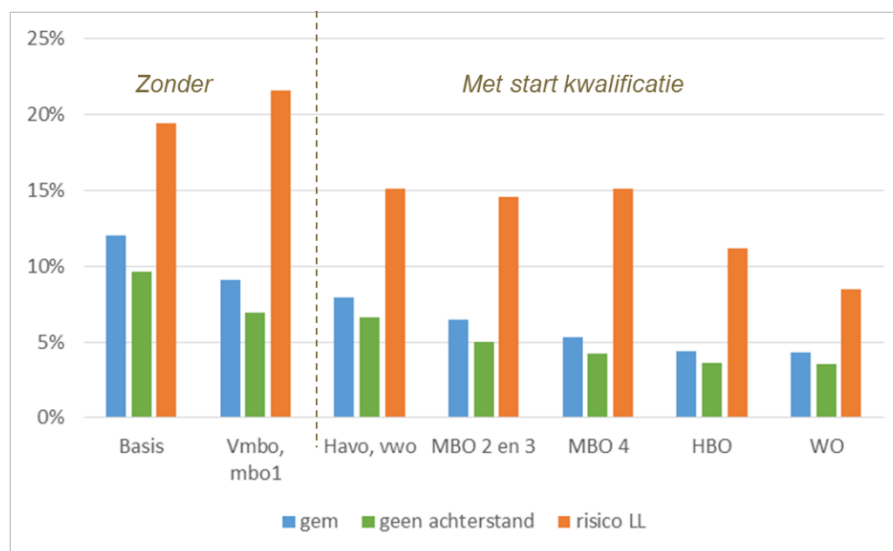
¹ hierbij zijn niet-westerse allochtonen met een minimuminkomen als proxy genomen voor de hele groep risico-leerlingen of achterstandsléerlingen. De figuur toont het eindresultaat van een volledige schoolloopbaan

² Zie onder meer "Meta-analyse MKBA's Sociale Wijkteams" (maart 2014) en 'MKBA Herziening Sociaal Domein Amsterdam' (nov 2013).

hogere kans op werkloosheid dan anderen. Zelfs met een HBO of WO diploma is circa 10 procent werkloos. Gemiddeld genomen is dit minder dan 5 procent.

Figuur 2.2. Kans op werkloosheid per schooldiploma

2.2. Interventie en effecten

School's cool stelt zich ten doel om onderwijskansen te vergroten voor leerlingen die thuis weinig ondersteuning (kunnen) krijgen en zo schooluitval te voorkomen. School's cool biedt kwetsbare leerlingen ondersteuning bij de overgang van de basisschool naar de middelbare school. Leerlingen die graag willen leren, maar voor wie de omstandigheden niet ideaal zijn kunnen aan het eind van groep 8 door een leerkracht worden aangemeld. De lokale School's cool organisatie koppelt hen aan een mentor, die hen wekelijks thuis bezoekt. De mentor is een getrainde vrijwilliger die zijn of haar leerling helpt bij het aanleren van studievaardigheden, zelfstandigheid en sociale participatie vergroot en ouderbetrokkenheid stimuleert. Het contact tussen mentor en leerling beperkt zich niet tot alleen de schoolprestaties, maar betreft ook sociale contacten en vrijetijdsbesteding.

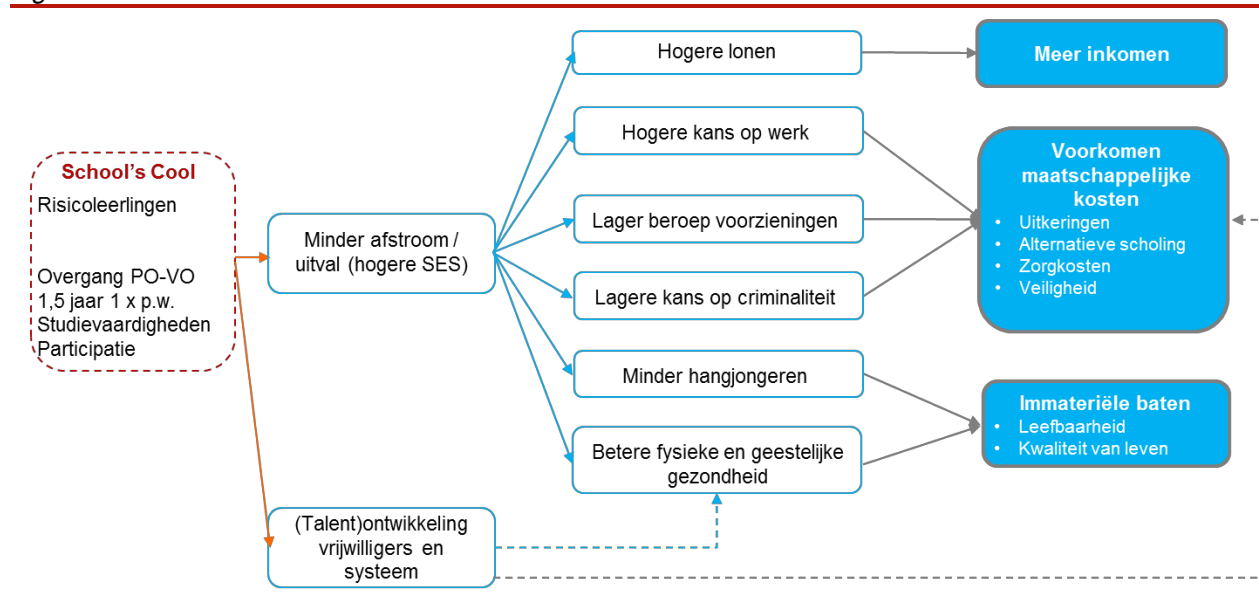
De doelgroep van School's cool zijn *risicoleerlingen*, leerlingen uit een situatie waarbij dusdanige risico's worden ingeschat door de basisschool bij de overgang van groep 8 naar het voortgezet onderwijs dat dit zou kunnen leiden tot problemen als voortijdig schoolverlaten. Dit komt overeen met de risicoleerlingen c.q. overbelaste leerlingen c.q. leerlingen uit risicogezinnen uit de vorige paragraaf. De begeleiding door de mentor duurt in principe 1,5 jaar, van het einde van groep 8 tot circa een half jaar na afloop van het eerste schooljaar in het voortgezet onderwijs.

De nieuwe werkwijze leidt tot een aantal bedoelde en onbedoelde effecten ten opzichte van de oude situatie. Deze zijn onderzocht in een MKBA Arena-bijeenkomst (in september 2011) en door LPBL uitgewerkt in een

oorzaak-gevolg schema (figuur 2.3). Dit is de beleidstheorie. Links in de figuur staat de nieuwe werkwijze, rechts de maatschappelijke effecten hiervan.

Figuur 2.3. Verwachte effecten

Het belangrijkste effect van de inzet van School's cool is het verminderen van afstroom en/of uitval en dus een betere afsluiting van de schoolcarrière. Dit leidt niet alleen een hogere verdien capaciteit (hogere lonen), maar ook tot een hogere kans op werk. Uit onderzoek blijkt dat mensen die werken gemiddeld een lager beroep doen op allerlei sociale voorzieningen en dat zij minder vaak worden verdacht van een misdrijf. De genoemde effecten leiden tot voorkomen maatschappelijke kosten in de vorm van uitkeringen, alternatieve scholingstrajecten bij uitval, zorgkosten en kosten voor politie en justitie.

Daarnaast is er een samenhang tussen opleidingsniveau en fysieke en geestelijke gezondheid. Een hoger opleidingsniveau leidt aldus tot een betere kwaliteit van leven³. Jongeren die op school zitten hangen niet rond in de buurt. Dat heeft een positief effect op de ervaren leefbaarheid en veiligheid in de buurt. Tot slot draagt de werkwijze van School's cool ook bij aan de (talent)ontwikkeling van mentoren en familieleden van de leerling. De omvang van dit effect is slechts beperkt onderzocht, de relatie is in het schema daarom met een stippellijn weergegeven.

³ Zie o.a. Groot en Maassen van den Brink (november 2003), Investeren en terugverdienen. Inverdien- en welvaartseffecten van onderwijsinvesteringen, SBO, Den Haag

3. Effecten in euro's

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de indicatieve MKBA. We starten met de input van het model (kosten, bereik en effectiviteit). Daarna volgt de presentatie van de ingeschatte kosten en de baten voor één cohort leerlingen. Paragraaf 3.3 bevat een beschrijving van een aantal scenario's. Het hoofdstuk eindigt met de verdeling van de kosten en baten naar de verschillende partijen (3.4).

3.1. Input model

Om in het door ons ontwikkelde Excelinstrument de maatschappelijke kosten en baten van een lokaal School's cool project door te rekenen, moeten gegevens worden ingevoerd over de kosten, het bereik en de gerealiseerde effectiviteit. Voor het opstellen van de MKBA en het maken van het instrument zijn de gegevens gebruikt van drie testregio's (Gouda, IJmond, Utrecht). Met het instrument kunnen alle School's cool regio's dezelfde exercitie uitvoeren voor hun eigen organisatie.

Figuur 3.1. Kosten en doelgroep

Kosten per mentee			
	kosten 2012	per koppel	per mentee (gedurende looptijd)
Gouda	€ 88.902	36	€ 2.470
IJmond	€ 43.401	16	€ 2.713
Utrecht	€ 103.140	40	€ 2.579
			€ 2.587

Samenstelling					
	Gouda	IJmond	Utrecht	Totaal testregio's	
overig		3		3	
praktijkonderwijs		1		1	
vmbo b	10	3	9	22	25%
vmbo gk	10	5	9	24	27%
vmbo t	7	1	12	20	23%
havo/vwo	9	3	10	22	25%
	36	16	40	92	

Kosten

De gemiddelde kosten van de ondersteuning in de drie testregio's bedragen € 1.500 per koppel per jaar. Dit is conform de landelijke richtlijnen. Omgerekend naar de totale begeleidingsperiode is dit ongeveer € 2.600 per koppel. In de kosten zijn o.a. opgenomen de vrijwilligersvergoeding, opleiding en intervisie van de mentoren, projectleiding en communicatie. De financiering van School's cool verschilt per regio. Subsidies zijn vaak afkomstig van de gemeente, het onderwijs, fondsen (bijv. Oranjefonds, Stichting Kinderpostzegels) of sponsors (bijv. Rabobank).

Samenstelling doelgroep

De verdeling van de doelgroep over de verschillende onderwijstypen komt overeen met het landelijk gemiddelde voor risicoleerlingen: 75 procent VMBO (gelijkelijk verdeeld over basis – kader/gemengd – theoretisch) en 25 procent havo/vwo.

Effectiviteit

In 2013 heeft School's cool Utrecht (ISKB) een effectevaluatie laten uitvoeren met testgroepen en controlegroepen. Hoewel het om kleine aantallen ging, geeft het onderzoek voldoende houvast om onderbouwde uitspraken over de effectiviteit van de methode te kunnen doen. Uit de resultaten blijkt dat in de testgroep 17 procent minder kinderen afstromen naar een lager onderwijsniveau dan in de controlegroep. De evaluatie

laat ook een stijging zien van de opstroom, maar daarbij gaat het om zodanig kleine aantallen dat dit resultaat niet significant is. In de MKBA hebben wij daarom gerekend met een effectiviteit van (afgerond) 15 procent minder afstroom.

Figuur 3.2. Effectiviteit School's cool

Effectiviteit School's Cool				
	Opstroom	Gelijk	Afstroom	Onbekend
Totaal testgroep	8%	71%	17%	4%
Totaal controlegroep	4%	58%	33%	4%
Vershil	4%	13%	-17%	0%

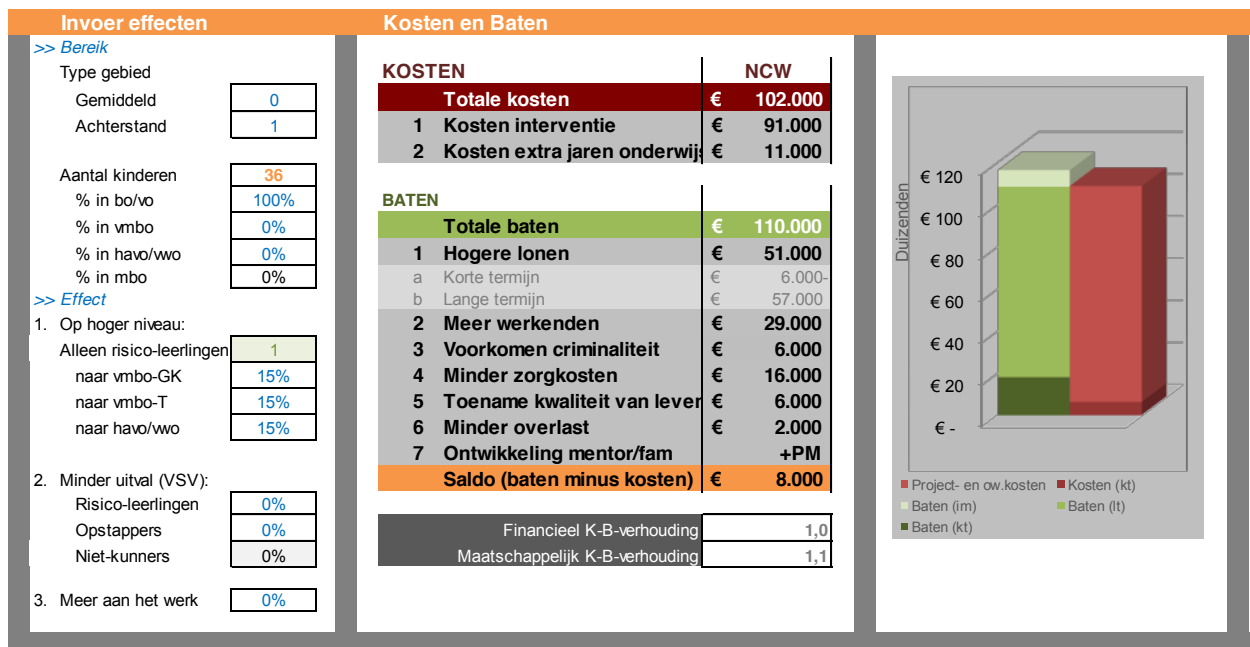
bron: effectevaluatie School's Cool Utrecht, Noorda&co, 2013

3.2. Resultaat indicatieve MKBA

In deze paragraaf beschrijven we de resultaten van de indicatieve MKBA voor School's cool. We hebben daartoe de gegevens van één testregio (Gouda) ingevoerd in het model.

Uit de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse blijkt dat School's cool een positief maatschappelijk saldo heeft. De maatschappelijke kosten-batenverhouding is 1,1. Dat wil zeggen dat iedere geïnvesteerde euro meer dan 1 euro oplevert aan baten. Wanneer de *immateriële* effecten (lichtgroen) - vermindering overlast en onveiligheid en een toename van de kwaliteit van leven van de huishoudens – niet worden meegenomen, resulteert een financiële kosten-batenverhouding van 1, een break-even resultaat.

Figuur 3.3. Cockpit indicatieve MKBA Gouda

De figuur laat de cockpit zien van het MKBA-instrument, gevuld voor de regio Gouda. Uiterst links de invoer: een cohort bestaat uit 36 kinderen, die zich allen bevinden op de overgang BO/VO. Uit de effectevaluatie blijkt dat 15 procent van hen op een hoger niveau uitstroomt dan zij hadden gedaan zónder School's cool.

Kosten

De kosten bestaan uit de kosten van de interventie (36 x € 2.600, netto contant) en de kosten van extra jaren onderwijs. Immers: een hoger schoolniveau en minder uitval betekent langer onderwijs. In dit geval gaat om 5 extra jaren onderwijs. Aan ieder extra onderwijsjaar hangt een bekostiging van gemiddeld € 6.500. De werkelijke (marginale) kosten van de extra jaren zijn echter lager en door ons ingeschat op circa 50 procent hiervan. De rest is (in economische termen) een herverdelingseffect tussen scholen en OCW ten gunste van de scholen. In de MKBA nemen we alleen de werkelijke extra kosten mee, de netto contante waarde daarvan is € 11.500. Het herverdelingseffect is uiteraard van belang en verderop in dit hoofdstuk inzichtelijk gemaakt.

Baten

Als gevolg van School's cool stromen 4 van de 36 leerlingen uit op een hoger niveau dan zij zónder School's cool hadden gedaan en één van hen verlaat het systeem mét i.p.v. zonder startkwalificatie. Aan deze effecten zijn de volgende baten verbonden.

- **Hogere lonen.** Het gemiddelde loon stijgt naarmate het opleidingsniveau stijgt (zie ook de afbeelding hiernaast). Dit effect werkt een leven lang door. Op korte termijn is dit effect overigens negatief omdat leerlingen langer op school zitten en dus later de arbeidsmarkt betreden. Op lange(re) termijn is het effect sterk positief.
- **Meer werkenden.** Eerder zagen we al dat de kans op werk sterk toeneemt met een stijging van het onderwijsniveau (figuur 2.2). Dat levert de maatschappij voorkomen kosten op in termen van uitkeringen, en de betreffende mensen een hoger inkomen (verschil tussen loon en uitkering).
- **De kans op criminaliteit** in de groep zónder startkwalificatie is twee keer zo groot als gemiddeld (8 procent i.p.v. 4 procent)⁴. Een gemiddelde verdachte van misdrijven kosten de maatschappij € 72.500 per jaar. De netto contante waarde van de daling van criminaliteit is € 6.000.
- **Minder zorgkosten.** Uit eerder door ons uitgevoerde analyses blijkt dat huishoudens met gestapelde problematiek - waar risicoleerlingen vaak deel van uitmaken - hogere zorgkosten hebben (zie de figuur hiernaast)⁵. Met een stijging van het opleidingsniveau verbetert de maatschappelijke positie van de betrokken leerlingen en dalen de gemiddelde zorgkosten. De netto contante waarde is € 16.000.
- Een hoger onderwijsniveau leidt tot een *betere (ervaren) fysieke en psychische gezondheid*. Ieder extra jaar onderwijs betekent 0,0045 gewonnen gezonde levensjaren, ook wel QALY's genoemd⁶. In deze MKBA heeft iedere QALY een waarde van € 20.000⁷. De netto contante waarde van de eerder genoemde 5 extra onderwijsjaren bedraagt dan € 6.000.

Loon 20-jarige	bruto	
Zonder startkwalificatie		
risico	€	13.000
met baan	€	17.550
niet kunner	€	10.400
MBO-2	€	18.850
Havo/wo	€	18.850
MBO-er	€	20.800
HBO-er	€	27.105
WO-er	€	29.380

Zorgkosten ¹	gezinnen	overige HH
Geen probleem of ev	€ 3.350	€ 2.150
Meervoudig	€ 5.450	€ 4.400
Niet zelfredzaam	€ 7.850	€ 4.400
Top	€ 96.800	€ 14.150

1. zorgkosten per huishouden per jaar, exclusief domein werk

⁴ Afgeleid uit Eggen en Kessels (2009), Criminaliteit en opsporing, WODC, Den Haag

⁵ Zie de bijlage voor een uitgebreid overzicht van de zorgconsumptieprofielen

⁶ Groot en Maassen van den Brink (november 2003), Investeren en terugverdienen. SBO, Den Haag

⁷ In Nederland worden nieuwe geneesmiddelen toegelaten tot het verstrekkingenpakket wanneer de kosten per gewonnen gezond levensjaar (ook wel QALY genoemd) onder een drempelwaarde van € 20.000 blijven. Dit is te interpreteren als het bedrag dat wij

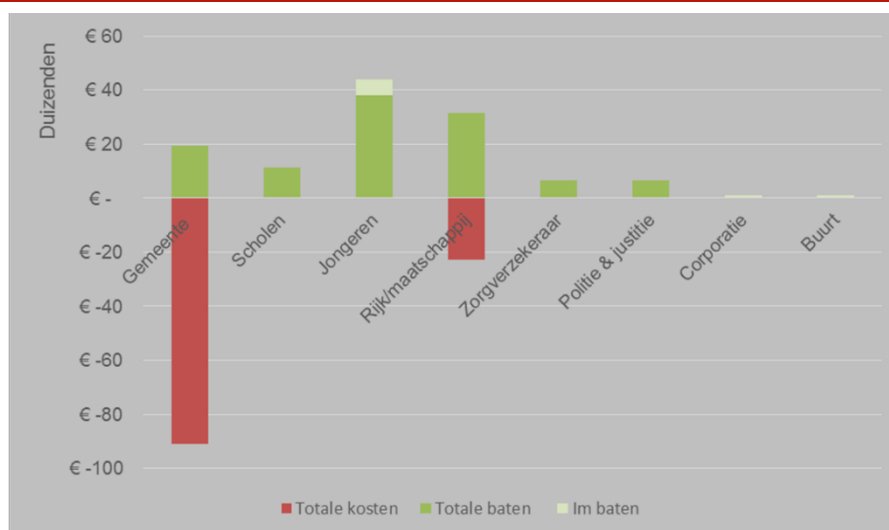

- De afname van het aantal (potentiële) hangjongeren in de buurt leidt tot *minder overlast*. Een verbeterde buurt levert niet direct geld op. Toch is het mogelijk om deze waarde in euro's uit te drukken. Huizenprijzen zijn daarvoor als indicator een veelgebruikte manier. Mensen zijn immers bereid meer te betalen voor wonen in een veilige buurt dan in een onveilige. Dit is een bescheiden baat van € 2.000 NCW.
- Zoals gezegd is er te weinig effectonderzoek voorhanden om de baten van (talent)ontwikkeling van mentoren en familieleden te kunnen kwantificeren. Deze zijn dus op + PM gesteld.

3.3. Verdelingseffecten

Niet alleen het totale saldo is belangrijk, maar ook de verdeling van de kosten en baten over de verschillende betrokken partijen. Figuur 3.4 laat deze verdeling zien.

Figuur 3.4. Kosten en baten per actor

Uit de figuur blijkt in de eerste plaats dat de betrokken jongeren zélf profiteren. Zij hebben (op termijn) een hoger inkomen en een verbeterde kwaliteit van leven. Het Rijk ontvangt meer inkomstenbelasting. Daar staat de financiering van extra onderwijsjaren tegenover, maar het saldo is positief. Ook scholen hebben baat van de inzet van mentoren. De werkelijke (marginale) kosten van extra onderwijsjaren zijn immers lager dan de bekostiging die zij hiervoor ontvangen van het Rijk. Gemeenten hebben op termijn minder kosten voor uitkeringen en zorg. Hier staan de kosten van de aanpak tegenover - in de verdelingseffecten hebben wij aangenomen dat de gemeente de aanpak subsidieert. We merken hierbij op dat dit niet altijd het geval is. Tot slot vallen er baten bij de zorgverzekeraars, politie en justitie en de buurt.

minimaal bereid zijn om uit te geven aan een gezond levensjaar. In andere MKBA's wordt soms ook wel gerekend met € 100.000. De baten van kwaliteit van leven zijn in dat geval 5 keer zo groot.

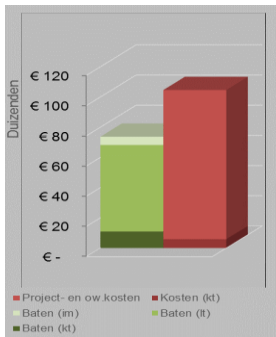
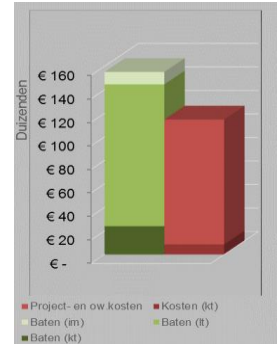

3.4. 'Wat-als?' Gevoeligheidsanalyse

De MKBA laat een maatschappelijk positief resultaat zien. Om inzicht te krijgen in de belangrijkste randvoorwaarden voor een positief resultaat beschrijven we hieronder een aantal 'wat-als' scenario's.

Hogere effectiviteit

In de MKBA hebben we gerekend met een effectiviteit van 15 procent. Dat wil zeggen dat 15 procent van de leerlingen niet afstroomt naar een lager onderwijsniveau, waar dat zonder de inzet van mentoren wél was gebeurd. Als de effectiviteit verhoogd kan worden naar 20% stijgt de maatschappelijke kosten-baten verhouding naar 1,4. Dat wil zeggen dat iedere geïnvesteerde euro 1,40 euro oplevert aan baten. De financiële kosten-baten verhouding stijgt naar 1,3.

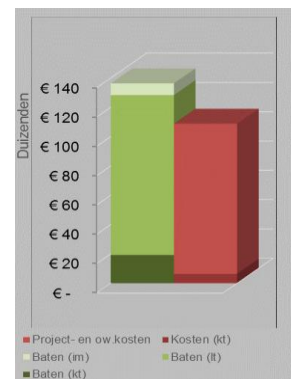

Niet alleen risicoleerlingen

De aanpak van School's cool richt zich specifiek op risicoleerlingen: leerlingen met een verhoogd risico op uitval. Uit de analyses blijkt dat het ook deze leerlingen zijn waar in potentie de meeste baten zijn te halen: hun kansen stijgen het sterkst door een verhoging van het onderwijsniveau. Als School's cool zich niet alleen op risicoleerlingen zou richten, maar ook op anderen, daalt het maatschappelijk rendement naar 0,7. Dat wil zeggen dat de kosten in dat geval hoger zijn dan de baten.

Meer mensen aan het werk

Uit de bestanden van o.a. het CBS blijkt dat mensen zonder startkwalificatie niet alleen een hogere kans op hebben op (geregistreerde) werkloosheid⁸ dan mensen mét een startkwalificatie, maar dat zij ook vaker niet op zoek zijn naar werk (d.w.z. inactief zijn). Het ligt dus voor de hand te veronderstellen dat er een causaal verband is tussen het behalen van een startkwalificatie en de kans op inactiviteit. De vraag is hoe sterk deze relatie is. Omdat dit laatste niet bekend is, zijn we er in het basisscenario van uitgegaan dat het behalen van een hoger onderwijsniveau alleen leidt tot een lagere (geregistreerde) werkloosheid. Als het er daarnaast toe leidt dat 10 procent van de mensen die anders inactief thuis hadden gezeten nu aan het werk gaan, stijgt de maatschappelijke kosten-baten verhouding naar 1,3.

⁸ Mensen die staan ingeschreven als werkzoekend bij UWV / gemeente

4. Conclusies

Positief maatschappelijk rendement

Uit de MKBA blijkt dat de aanpak van School's cool maatschappelijk rendabel is. De maatschappelijke kosten-batenverhouding is 1,1. Dat wil zeggen dat iedere geïnvesteerde euro meer dan 1 euro oplevert aan baten. Wanneer de *immateriële* effecten - vermindering overlast en onveiligheid en een toename van de kwaliteit van leven van de huishoudens – niet worden meegenomen, resulteert een financiële kosten-batenverhouding van 1, een break-even resultaat. Daarbij geldt dat:

- als de effectiviteit verhoogd kan worden van 15 naar 20 procent stijgt de maatschappelijke kosten-baten verhouding naar 1,4. Dat wil zeggen dat iedere geïnvesteerde euro 1,40 euro oplevert aan baten;
- als de interventie er toe leidt dat 10 procent van de leerlingen die anders inactief thuis hadden gezeten, aan het werk gaan, stijgt de maatschappelijke kosten-baten verhouding naar 1,3.

De grootste baathebbers zijn de jongeren zelf door hogere lonen en kansen op werk. De gemeente heeft baat in de vorm van minder uitkeringen en (zorg)kosten, maar investeert per saldo als zij de aanpak volledig financieren. Het Rijk betaalt de extra onderwijsjaren, maar ontvangt op termijn hogere belastinginkomsten, wat resulteert in een positief saldo. Overige baathebbers zijn de scholen, zorgverzekeraars, politie en justitie, en voor een klein deel de buurt als gevolg van minder overlast.

Focus op risicoleerlingen

Wanneer de investeringen van School's cool worden besteed aan een gemiddelde leerling in plaats van een risico-leerling, heeft de MKBA een negatief saldo. De kosten zijn in dat geval groter dan de (potentiële) baten. De keuze om de aanpak exclusief te richten op risicoleerlingen is dus een randvoorwaarde voor een positief resultaat.

Omslagpunt bij 15 procent

Wanneer de effectiviteit van School's cool hoger wordt dan 15 procent resulteert ook een positief *financieel* saldo. Uitgaande van de doelgroep (risicoleerlingen) is dit dus het minimale resultaat waarop gestuurd dient te worden.

Concluderend: School's cool is een effectieve en relatief goedkope interventie in de bestrijding van schooluitval en het vergroten van onderwijskansen voor een kwetsbare doelgroep.

- 0 - 0 - 0 -

BIJLAGE Zorgconsumptieprofielen

In onderstaande tabel staan de volledige zorgconsumptieprofielen per type huishouden.
 NB: deze profielen zijn inclusief het domein in werk.
 In de MKBA (en op pagina 10 van deze rapportage) is daarvoor (deels) gecorrigeerd, omdat de (voorkomen) kosten voor uitkeringen apart worden berekend.

Gezinnen	Totaal	W&I	Z&W	Jeugd	ZVW
Geen probleem of ev	€ 3.381	€ -	€ 307	€ 336	€ 2.737
Meervoudig	€ 9.282	€ 2.926	€ 1.138	€ 1.666	€ 3.552
Niet zelfredzaam	€ 20.549	€ 5.225	€ 1.130	€ 10.058	€ 4.137
Top	€ 103.892	€ 14.007	€ 28.139	€ 56.753	€ 4.992
Ouderen	Totaal	W&I	Z&W	Jeugd	ZVW
Geen probleem of ev	€ 6.232	€ 20	€ 2.405	€ -	€ 3.807
Meervoudig	€ 10.828	€ 446	€ 6.676	€ -	€ 3.706
Niet zelfredzaam	€ 11.388	€ 497	€ 7.415	€ -	€ 3.475
Top	€ 55.163	€ -	€ 52.236	€ -	€ 2.926
Overige hh	Totaal	W&I	Z&W	Jeugd	ZVW
Geen probleem of ev	€ 2.489	€ 176	€ 263	€ -	€ 2.049
Meervoudig	€ 11.997	€ 7.453	€ 1.474	€ -	€ 3.070
Niet zelfredzaam	€ 18.786	€ 14.389	€ 1.327	€ -	€ 3.070
Top	€ 41.480	€ 3.970	€ 35.065	€ -	€ 2.445

